

KOD UCZNI

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNI

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

dysleksja

**PRÓBNY EGZAMIN W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

GRUDZIEŃ 2005

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Odpowiada im następujący układ na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

■	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełnić błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

○■	B	C	■
----	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy

Tekst I

Czym jest szczęście?

Krystyna Kofta, pisarka:

Harmonią, równowagą między spokojem a niepokojem, śmiechem a płaczem. Jest to wolność do własnego czasu, wolność od nacisku, od szefa, od nadmiernego przywiązania do pieniędzy i rzeczy. Umiejętność przyjmowania i zagospodarowania nieszczęść, przezwyciężenie ciężkich stanów po tragediach. To praca nad sobą, nad ciałem, umysłem, duszą. Bez względu na wszystko i aż do końca. Ale pewnie nie ma jednej recepty na szczęście.

Zuzanna Celmer, psychoterapeutka:

Ludzie nie zauważają szczęśliwych chwil, które przeżyli, bo uważają, że szczęście to coś niesłychanego, euforycznego¹. Kiedy się ich pyta o chwile z przeszłości, mówią: wtedy byłem szczęśliwy, ale wiem to dopiero dziś. Nie ma u nas wychowania do szczęścia. W rodzinie zwraca się uwagę na to, co nie jest dobre albo czeka się na efekty. Nie punktuje się na przykład chwil, w których rodzina robi coś wspólnie. Nie mówi się: to cudowne, że jesteśmy teraz wszyscy razem. Co do mnie jestem szczęśliwa, kiedy komuś, kto tego bardzo potrzebuje, daję swoją uwagę, zaufanie.

Agata, uczennica I klasy liceum ogólnokształcącego:

Mam dużo przyjaciół, to główny powód mego szczęścia. Reszta jest nieistotna.

Basia, przedszkolak:

Szczęście jest wtedy, kiedy ktoś jest przy tobie.

Kora Jackowska, piosenkarka:

W szczęściu, podobnie jak w miłości, jest więcej poezji niż realności. Najlepiej wyraża to fragment mojej piosenki: *Szczęście to słowo, co spadło z księżycy – nie zna przyczyny i nie dba o skutki – jest między nami, lecz tylko przez chwilę – ma naturę wiatru i jak wiatr umyka.*

Magdalena Środa, filozof:

Epikur² sądził, że człowiek rodzi się jako istota radosna. Powinien się więc nauczyć eliminować i zmniejszać cierpienia poprzez racjonalizację jego źródeł, zachowując odpowiednią postawę wobec wszystkiego, co go spotyka. Tego można się nauczyć. Szczęście jawi się wtedy jako potoczny bieg życia. Żyje się, odczuwając naturalną radość.

Na podstawie: Barbara Pietkiewicz, *Jak być szczęśliwym*, „Polityka” nr 14, 1999.

1. euforycznego – tu: zachwycającego.

2. Epikur – filozof grecki żyjący na przełomie IV i III w. p.n.e.

Zadanie 1. (0-1)

Pytanie: *Czym jest szczęście? ma charakter filozoficzny, ponieważ*

- A. udzielili na nie odpowiedzi pisarze i poeci.
- B. jest refleksją nad powstaniem świata.
- C. dotyczy istoty życia i dążeń człowieka.
- D. udziela się na nie jednoznacznej odpowiedzi.

Zadanie 2. (0-1)

Opinię o szczęściu w odniesieniu do kultury starożytnej Grecji przedstawia

- A. Zuzanna Celmer.
- B. Agata.
- C. Magdalena Środa.
- D. Kora.

Zadanie 3. (0-1)

Zdanie pisarki, że drogą do szczęścia jest *umiejętność przyjmowania i zagospodarowania nieszczęść* potwierdza opinia

- A. uczennicy: szczęście polega na pielęgnowaniu więzi z bliskimi.
- B. psychoterapeutki: szczęście dla człowieka jest czymś wyjątkowym.
- C. piosenkarki: człowiek nie zauważa przyczyn i skutków szczęścia.
- D. filozofa: szczęście osiąga się wtedy, gdy człowiek zrozumie przyczyny cierpienia.

Zadanie 4. (0-1)

Według Krystyny Kofty, jednym z warunków szczęścia jest

- A. uniezależnienie się od dóbr materialnych.
- B. oderwanie się od rzeczywistości.
- C. odszukanie recepty na szczęście.
- D. przeciwstawianie się obowiązującym zasadom.

Zadanie 5. (0-1)

Utożsamianie przez ludzi szczęścia z euforią oznacza

- A. oczekiwanie na niesamowite doznania.
- B. docenianie życia codziennego.
- C. ustawiczny rozwój samego siebie.
- D. cieszenie się wspólnie spędzonymi chwilami.

Zadanie 6. (0-1)

Dla Zuzanny Celmer receptą na szczęście jest postawa

- A. marzyciela.
- B. altruisty.
- C. myśliciela.
- D. tradycjonalisty.

Zadanie 7. (0-1)

Sens wypowiedzi Basi i Agaty oddaje powiedzenie

- A. *Siła małych ludzi leży w ich liczbie.*
- B. *Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.*
- C. *Prawdziwy przyjaciel to skarb.*
- D. *Mądrość życia polega na tym, aby wyłączyć rzeczy nieistotne.*

Zadanie 8. (0-1)

Z wypowiedzi Magdaleny Środy wynika, że żyje się, odczuwając naturalną radość, gdy

- A. poddaje się losowi.
- B. zdobywa się nowe doświadczenia.
- C. mądrze przeżywa się cierpienie.
- D. nieustannie ucieka się przed cierpieniem.

Zadanie 9. (0-1)

Zawarte w ankiecie opinie na temat szczęścia cechuje

- A. snobizm.
- B. subiektywizm.
- C. konformizm.
- D. obiektywizm.

Marc Chagall, *Spacer*, [w:] Gianii Gozzi, *Wielcy mistrzowie – Chagall*, Łódź 1997.

Zadanie 10. (0-1)

Atmosfera szczęścia w obrazie została zbudowana przez

- A. ukazanie spaceru dwojga ludzi i martwą naturę.
- B. przedstawienie w tle wioski i fragmentu drzewa z boku obrazu.
- C. deformację kształtu i przedstawienie słońca w tle.
- D. ukazanie postaci trzymających się za ręce i unoszenia się w górę.

Zadanie 11. (0-1)

Do jakiego kierunku w sztuce można zaliczyć prezentowany obraz?

- A. Impresjonizm – ukazanie natury, ulotności wrażeń spowodowanych zmiennym oświetleniem słonecznym.
- B. Surrealizm – subiektywne, fantazyjne wyobrażenie rzeczywistości budowane w wyobraźni artysty.
- C. Realizm – obiektywny, rzeczywisty obraz otaczającego nas świata ukazany w sposób „fotograficzny”.
- D. Abstrakcjonizm – bezprzedmiotowość, komponowanie obrazu za pomocą linii, plam lub figur geometrycznych.

Zadanie 12. (0-1)

O nowoczesnej formie obrazu może świadczyć

- A. dynamiczna kompozycja.
- B. geometryczne zniekształcenie krajobrazu.
- C. ukazanie kontrastu w ubiorze mężczyzny.
- D. zróżnicowanie odcieni w tle.

Tekst II

Jedyne szczęście, kto w szarej godzinie
Z kilku przyjaciół usiadł przy kominie,
Drzwi od Europy zamykał hałasów,
Wyrwał się z myślą ku szczęśliwym czasom
I dumał, myślał o swojej krainie...
[...]
Dziś dla nas w świecie nieproszonych gości,
W całej przeszłości i w całej przyszłości
Jedna już tylko jest kraina taka,
W której jest trochę szczęścia dla Polaka:
Kraj lat dziecińczych! On zawsze zostanie
Święty i czysty jak pierwsze kochanie,
Nie zaburzony błędów przypomnieniem,
Nie podkopany nadziei złudzeniem
Ani zmieniony wypadków strumieniem. [...]
Kraje dzieciństwa – gdzie człowiek po świecie
Biegł jak po łące, a znał tylko kwiecie
Miłe i piękne, jadowite rzucił,
Ku pożytecznym oka nie odwrócił.

Ten kraj szczęśliwy, ubogi i ciasny!
Jak świat był boży, tak on był nasz własny!
Jakże tam wszystko do nas należało,
Jak pomnim wszystko, co nas otaczało:
Od lipy, która koroną wspaniałą
Całej wsi dzieciom użyczała cienia,
Aż do każdego strumienia, kamienia,
Jak każdy kątek ziemi był znajomy
Aż po granicę, po sąsiadów domy!

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1975.

Zadanie 13. (0-1)

We fragmencie *dziś dla nas w świecie nieproszonych gości* została zawarta aluzja do sytuacji Polaków z czasów

- A. Wiosny Ludów.
- B. insurekcji kościuszkowskiej.
- C. powstania styczniowego.
- D. Wielkiej Emigracji.

Zadanie 14. (0-1)

Dla osoby mówiącej w tekście wspomniany okres dzieciństwa jest czasem

- A. nauki i błędzenia.
- B. podróžowania i marzenia.
- C. bezpieczeństwa i beztroski.
- D. zagrożenia i obowiązku.

Zadanie 15. (0-1)

Fragment: *święty i czysty jak pierwsze kochanie* jest

- A. porównaniem.
- B. przenośnią.
- C. uosobieniem.
- D. ożywieniem.

Zadanie 16. (0-1)

Upłastycznieniu opisu kraju lat dzieciennych służy nagromadzenie

- A. wyliczeń i apostrof.
- B. epitetów i porównań.
- C. apostrof i epitetów.
- D. porównań i wykrzyknień.

Zadanie 17. (0-1)

Osoba mówiąca we fragmencie utworu jest

- A. dorosłym, który żyje chwilą.
- B. dzieckiem, które odbywa długą podróż.
- C. dzieckiem, które beztrosko spędza dzieciństwo.
- D. dorosłym, który tęskni do czasów dzieciństwa.

Tekst III

Henryk Samsonowicz
Gdybym się urodził...

Jestem rocznik 1930. Gdybym – w pogoni za szczęśliwszymi czasami – urodził się był w tym samym roku, lecz w innym wieku naszych dziejów – co bym zastał? Na przykład w 930 r. Wiek dziesiąty łądząco był podobny do dwudziestego. Początek zupełnie nowej rzeczywistości, budowa państwa jak za czasów mego dzieciństwa, potem rozmaite kataklizmy związane z rozbijaniem starych i budową zupełnie nowych struktur. Inne analogie: na porządku dziennym problem depoganizacji¹ i wreszcie w roku tysięcznym: wejście do Europy. Czy dożyłbym tego, skoro przeciętny wiek życia był niższy niż dzisiaj? Zakładam, że jeżeli przeżyłbym czasy niemowlęstwa i wczesnego dzieciństwa, gdybym nie zginął pod Cedynią lub gdzieś indziej – to miałbym szansę. (...)

Gdybym urodził się w 1330 r., mógłbym powiedzieć, że od tej pory nieustannie Polska szła do przodu. Jeszcze w roku moich urodzin byliśmy nic nieznaczącym, zagrożonym państwkiem między władztwem tatarskim a cesarstwem rzymskim. A potem co dziesięć lat skok jakościowy. (...) Był to (...), wiek reform – udanych i o dość stabilnym charakterze. (...) Może znalazłbym się nawet na Uniwersytecie Krakowskim (choć historii w tym czasie nie nauczano na nim nadmiernie). Gdy umierał Kazimierz (1370), było już państwo polskie liczącym się w Europie, a ja dożyłbym chyba unii z Litwą. Może osobiście byłbym jej przeciwny, ale muszę przyznać, że to był całkowity przełom w naszych dziejach.

Przechodzę teraz do stulecia, które oceniam najwyżej – do piętnastego. Witano by mnie wtedy na dworach panów europejskich z największą rewerencją², bo widziano by we mnie przedstawiciela jagiellońskiego Commonwealthu³, a gdybym dożył siedemdziesiątki, byłbym dumny z tego, że dynastia kierująca moją ojczyznę panuje również na Litwie, w Czechach, na Węgrzech, włada Pomorzem Gdańskim... Był to zarazem czas budowania naszego parlamentaryzmu i naszego znaczenia w gospodarce Europy. Polska jagiellońska była gospodarce europejskiej potrzebna.

Przedłużenie tego procesu obserwujemy w wieku XVI. Kto wie, czy ten wiek nie byłby najbardziej atrakcyjny, by chcieć się w nim narodzić. Ale, ale... Gdyby moje życie przeciągnęło się poza czasy Batorego, obawiam się, że stawałbym się coraz bardziej nieszczęśliwy i umarłbym jako mizantrop⁴ (...).

Na zakończenie powiem, że wcale nie jestem niezadowolony, że urodziłem się w wieku XX. Jaki on ciekawy, ale o tym wie każdy czytelnik „Polityki”, więc nie będę go opisywał.

Marian Turski, *Kiedy były dobre czasy?*, „Polityka” nr 33, 1999.

1. depoganizacja – tu: wprowadzanie chrześcijaństwa

2. rewerencja – tu: szacunek

3. commonwealth – z jęz. ang. – wspólnota.

4. mizantrop – człowiek unikający innych ludzi, samotnik, odludek.

Zadanie 18. (0-1)

Według autora *wiek dziesiąty ludzaco był podobny do dwudziestego*, ponieważ Polska

- A. dużo znaczyła w Europie.
- B. była potrzebna gospodarce europejskiej.
- C. była reformowana przez monarchów.
- D. stawała przed podobnymi wyborami politycznymi i społecznymi.

Zadanie 19. (0-1)

W celu opisania *nierzeczywistej podróży w czasie* Henryk Samsonowicz użył

- A. trybu przypuszczającego.
- B. równoważników zdań.
- C. zdań współrzędnie złożonych.
- D. trybu orzekającego.

Zadanie 20. (0-1)

Autor tekstu III *szczęście człowieka wiąże z*

- A. rozkwitem państwa, w którym żyje.
- B. długością ludzkiego życia.
- C. możliwością podróży w czasie.
- D. sojuszami zawieranymi z innymi państwami.

Uwaga!

Jeśli w zadaniach punktowanych 0-1 wśród odpowiedzi poprawnych pojawiają się odpowiedzi niepoprawne uczeń otrzymuje 0 pkt za zadanie.

Zadanie 21. (0-1)

Odwołując się do wiadomości z dziejów Polski, wpisz do tabeli wydarzenie historyczne potwierdzające argument autora tekstu III.

Teza: <i>Wiek dziesiąty ludzaco był podobny do dwudziestego.</i>		
argument (...) <i>wreszcie w roku tysięcznym: wejście do Europy.</i>	Wydarzenie z X wieku potwierdzające argument autora	Wydarzenie z XX wieku potwierdzające argument autora
		wzór: rozpoczęcie rokowań w sprawie wejścia Polski do Unii Europejskiej

Zadanie 22. (0-1)

Zamaluj na osi czasu wiek, który autor tekstu III określił jako *wiek reform – udanych i o dość stabilnym charakterze*,

IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI	
----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----	-----	--

Zadanie 23. (0-1)

Wypisz z tekstu 3 różne argumenty, którymi posługuje się autor, wystawiając najwyższą ocenę wiekowi XV.

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0-1)

Przekształć wypowiedź: *Od tej pory Polska nieustannie szła do przodu tak, aby zastąpić podkreślony zwrot potoczny – oficjalnym.*

.....

Terytorialne zróżnicowanie Polski od początków państwowości po czasy współczesne

Mapa 1.
Granice państwa Mieszka I (? – 992) u schyłku jego panowania.

Mapa 2.
Granice Królestwa Polskiego u schyłku rządów Kazimierza Wielkiego (1310 – 1370).

Mapa 3.
Granice Korony po II pokoju toruńskim (po 1466 r.).

Mapa 4.
Granice Polski po II wojnie światowej (po 1945 r.).

Na podstawie: *Atlas historyczny Polski*, Warszawa 1982.

Zadanie 25. (0-1)

Na podstawie map uzupełnij poniższy tekst.

Mapy konturowe przedstawiają zmiany terytorialne państwa polskiego. Na ich podstawie można stwierdzić, że granice z początków państwowości polskiej mają kształt zbliżony do tych Ważnym elementem dla rozwoju państwa był dostęp do morza. Z przedstawionych map wynika, że Polska była go pozbawiona między innymi za czasów Polska odzyskała dostęp do morza w drugiej połowie wieku, co stanowiło jeden z czynników decydujących o jej rozkwicie w tym czasie.

Zadanie 26. (0-1)

Przedstawiony w tekście II obraz kraju dzieciństwa jest metaforyczny. Objaśnij znaczenie następujących elementów tego obrazu:

Wzór: *człowiek (...) biegł jak przez łąkę – żył beztrąsko, dorastał w poczuciu bezpieczeństwa.*

kwiecie miłe i piękne –

kwiecie jadowite –

Zadanie 27. (0-3)

Zredaguj dedykację, którą wpiszesz do książki wręczanej koleżance lub koledze z okazji szczęśliwego wydarzenia.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 28. (0-5)

W imieniu szkolnego Koła Filozofów napisz ogłoszenie informujące o konkursie na najciekawszy artykuł poświęcony szczęściu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (0-16)

Napisz rozprawkę, w której wyrazisz opinię na temat: czy dla człowieka przełomu XX i XXI wieku życie w obecnych czasach może być ciekawe. W uzasadnieniu odwołaj się do dwóch różnych przykładów ze współczesnej kultury, nauki lub życia społecznego.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....